

ket ligger oppe paa ikke 130—140 Øre, som den højtærede Minister siger, men, som jeg siger, 1 Kr. 15 Øre, under normale Forhold er nede i en Pris af 30—40 Øre. Den højtærede Minister ryster paa Hovedet; det kan være, han har den sidste Notering paa Olie, altsaa den for i Dag, jeg har kun den for i Gaar. (*Indenrigsministeren* [Sigurd Berg]): Der blev sagt Tran! Prisen paa Tran er under normale Forhold ca. 40 Øre, og i Dag er den 1 Kr. 15 Øre.

Der er ogsaa andre Omraader, hvor Fabrikken maaske kunde tænkes at ville optage en Konkurrence, idet jeg gaar ud fra, at denne Olie, som skulde være vel egnet til Hærdning, ogsaa vil kunne anvendes i Margarinefabrikationen. Jeg ved ikke, om man har tænkt paa dette; men i saa Fald maa jeg gøre opmærksom paa, at det er noget af det farligste og vanskeligste at begynde at indføre nye Raastoffer til Margarinefabrikationen, og jeg ved ikke, om Margarinefabrikkerne vil gøre saadanne Forsøg, navnlig da man har Erfaringer fra Norge, hvor de har anvendt en hærdet Olie i Margarinefabrikkerne, men til overordentlig stor Misfornøjelse for Forbrugerne.

Overfor den økonomiske Side, som jo væsentlig er baseret paa Priserne, maa saaledes jeg for mit Vedkommende tage enhver Reservation. Jeg skal med Hensyn til selve Opførelsen af Fabrikken slutte mig til de Udtalelser, som det ærede Medlem Hr. Chr. Hansen fremsatte. Jeg har erfaret, at den Bygning, der er Tale om at opføre, skal være en 3—4 Etagers Bygning, til hvilken der for Resten i Øjeblikket er meget kneben Plads paa Den grønlandske Plads. Den er her anført til 349 000 Kr.; ogsaa med Hensyn til dette Tal har jeg mine Betænkeligheder. Det er muligt, at der i Udvalget kan blive forelagt os Beregninger, som kan godtgøre, at Bygningen virkelig kan opføres til en saadan Pris; i Øjeblikket tillader jeg mig at betvivle det. Paa samme Maade stiller jeg mig med Hensyn til de forskellige Maskiner, der skal anskaffes. Jeg tror, at man ogsaa her vil kunne vente, at der senere vil fremkomme adskillige Forslag til Efterbevillingen.

Endvidere er der en Ting, som man har ladet ganske ude af Betragtning; det er Anskaffelsen af ny Emballage til at transportere den raa, nedsaltede Vare hertil. For Tiden kommer Grønlønderne Spækket i ganske smaa Stykker i Fade paa den Maade, at de putter det igennem Spunshullet. Jeg véd ikke, om den højtærede Minister har tænkt sig, at de nedsaltede Spæksider eller i det hele taget den ned-

saltede Spæk kan paa forsvarlig Maade føres hertil i Fade eller Tønder, naar Varen er kommet i dem paa en saadan Maade. Jeg tror, man maa regne med en ganske betydelig Emballage-Anskaffelse, som der ikke her i Lovforslaget er taget Hensyn til.

Der anføres i Bemærkningerne, at man først havde tænkt, at der i Grønland burde anlægges mange smaa Smelterier, for at man kunde drive en rationel Oliefabrikation. Dette er en Tanke, som jeg synes man maatte kunne drøfte, idet der derved sikkert vilde kunne indvindes betydeligt mere, og de Maskiner, det her drejer sig om, er vel ikke af videre kompliceret Art. Forudsat at det er almindelige Centrifuger, der skal anvendes, er de af en saadan Beskaffenhed, at Folk uden særlig Maskinistuddannelse meget vel kan betjene dem, og jeg vil ogsaa antage, at Grønlønderne vil være i Stand dertil. Det er en Ting, jeg synes maatte undersøges, saa meget mere som hele dette Forslag vil være af en ret indgribende Betydning for Grønlønderne, som i Øjeblikket er vant til at arbejde paa en bestemt Maade og nu skal høre op med Trankogeriet. Det kan være, at man kan beskæftige de Folk, der i Øjeblikket er ansatte ved Trankogeriet, paa anden Maade, men det vil alligevel være at lægge Arbejdet en hel Del om; og vi maa erindre, at Grønlønderne er et meget konservativt Folkefærd, hvad jeg ikke skal forklejne dem for, men hvad der dog maaske kan medføre, at det kan volde nogle Vanskeligheder at foretage Ændringer i saa Henseende.

Det er et Spørgsmaal, om det i Virkeligheden ikke er et Tilbageskridt at transportere den raa Vare hened. Vi maa erindre, at for nogle Aar siden blev f. Eks. Damperen „Hans Egede“, som netop gaar paa Grønland, indrettet med Tanks for at kunne transportere Olie hened; slikt vil være overflødig, hvis man gaar ind paa den nye Tanke.

For øvrigt synes jeg, at Lovforslaget er kommet en lille Smule for tidligt frem. Jeg kunde tænke mig, at det havde været rigtigere og klogere, om det havde været forelagt den i Øjeblikket arbejdende grønlandske Kommission, som skal tage hele den grønlandske Administration under Overvejelse og vel derunder ogsaa, hvorledes der skal arbejdes paa Grønland; da netop et Forslag af denne Art vil have en meget vidtrækkende Betydning i saa Henseende, havde det vel været rigtigst at vente og se, til hvilke Resultater den grønlandske Kommission kommer. Jeg kunde ogsaa tænke mig, at det Udvalg, der bliver